

Mandø – naturen sætter dagsordenen

Åbne vidder, på Mandø skal man op over digerne for at se havet, men så er udsynet til gengæld også stort. Her er det låningsvej, som er øboernes forbindelse til fastlandet

Når man som øbo besøger Mandø, så lærer man at sætte pris på sin færge, der sejler efter en fartplan. På Mandø er det den lunefulde natur, der lægger fartplanen, og den bliver tit skiftet ud

Mandø er den eneste af øerne i Sammenslutningen af Danske Småøer, der ikke bliver betjent af en færge. I stedet er forbindelsen til fastlandet en låningsvej, som der kan køres ad, når det er lavvande. Og nok kan man i tidevandskalenderen se, hvornår man skal kunne komme over, men Moder Natur skal ikke drille meget før tidspunkterne for adgang til fastlandet bliver forrykket.

Ud af Mandø's ca. 60 beboere er en relativ stor del af dem skolesøgende børn, og de kører med den traktordrevne Mandø-bus til Vester Vedsted, hvor de går i skole. Og det sker, at de må blive hjemme fra skole, hvis vejret ikke også svært at være pendler på Mandø. På Mandø er det kutyme at man på et tidspunkt, som andre ville kalde nat, må op og tjekke DMI's hjemmeside for at se om man kan komme af sted til aftaler og skole, som planlagt. Og der er det et stort fremskridt, at man nu har trådløst bredbånd leveret af en privat aktør fra Strynø. Før var der kun internetadgang med en langsom ISDN-forbindelse. Med

en gedigen bredbåndsforbindelse på Mandø håber man, at der nu bliver basis for, at nogle fristes af en tilværelse som øbo med distancearbejde på Mandø.

Mandø er berømt for sine marsk-lam, som skulle være en udsøgt gastronomisk nydelse. Og der høstes også kveller, i et begrænset omfang, en eftertragtet salturt der bruges i finere køkkener end dem undertegnede er vant til at færdes i. Skaldyr og andre af havets frugter kunne også høstes, men det kræver en løbende kontrol af vandkvaliteten, og de vandprøver, der er påkrævede, er en bekostelig affære. Men Mandø er også et beskyttet naturområde,

Fortsættes på side 5

Det kan være ærgerligt at få ret!

Kommentar af
Henry Larsen

Så er budgetterne i de nye storkommuner på plads. Så vidt jeg er orienteret, er det foregået uden at der er sket forringelser på småøerne, undtagen på Tunø. Men der er situationen til gengæld også ganske alvorlig. Samtidig med at øboerne lever i uvished om skolens fremtid har Odder Kommune skåret i færgens budget. Det medfører, at Tunø bliver uden færgeforbindelse i to af ugens dage i vinterhalvåret. Det kan man simpelthen ikke byde et ø-samfund. Men det var jo nøjagtigt, hvad vi frygtede kunne ske, når driftsstøtten til ø-færgerne blev ændret fra direkte støtte til at indgå i den almindelige udligning. Det var det problem vi gang på gang har gjort Indenrigsministeren og Folketinget opmærksom på, både i skrift og tale. Vi blev hver gang beroliget. Men nu skete det så alligevel på Tunø. Vi fik altså desværre ret. Vi havde hellere taget fejl!

Vi forventer at Indenrigsministeren får ret!

Da vi afholdt en ø-konference på Christiansborg i april sidste år

sagde Indenrigsminister Lars Løkke Rasmussen: „Pengene til småøernes færgedrift forsvinder ikke. Der er stadig det samme beløb til rådighed, og jeg forventer kommunerne lever op til deres ansvar“. Han sagde videre: „Vi vil ikke forringe. Jeg vil give det tilsagn, at hvis det sker, kan I altid komme til os“. Det tilsagn vil vi holde os til. Vi har derfor skrevet til Indenrigsministeren om nedskæringen i færgedriften på Tunø. Vi forventer, han vil sørge for, at han får ret. At det ikke vil ske!

De dyre øboer – de dyre færger

Det er dyrt for en kommune at have øer. Det hører vi ofte. Men er det rigtigt? Hvad ved vi i grunden om det? Vi har faktisk et eksempel. I 2003 lavede en ansat i Bjergsted Kommune en rapport om, hvad der er af merudgifter ved at have Sejerø. Hun kom til det resultat, at hvis man holder kommunens udgift til færgerne udenfor, bidrog hver indbygger på Sejerø med en nettoindtægt på 3.696 kr., mens bidraget fra kommunens indbyggere på fastlandet var 638 kr. Øboerne er altså de billigste indbyggere i kommunen. Men så er der lige færgerne. Udgiften til renter og afdrag på lån til færge og færgelejer, samt til drift af færgerne udgjorde 3.032.305 kr., eller 7.835 kr. pr. Sejerøbo. Og så ser det ikke så godt ud mere.

Men tallene er da interessante, formentlig også overraskende for de fleste. Rapportens forfatter peger selv

på, at når øboerne, (minus færgeudgiften) imod forventning, er de billigste indbyggere, er en af årsagerne bl.a. de mange dag- og fritidstilbud, der findes på fastlandet.

Jeg tror ikke Sejerø skiller sig meget ud. Derfor formoder jeg, man ville komme til samme resultat på andre øer. Det er ikke øboerne, der er dyre – det er færgeforbindelsen! Derfor burde færgedriften til småøerne også finansielt være en del af det offentlige vejnet.

Bidrag fra øerne

Det er på tide, at fokus kommer væk fra, hvad øboerne koster. I stedet må vi have opmærksomheden rettet mod, hvad øerne/øboerne bidrager med til det øvrige samfund.

Hvor meget tjener en kommune turismæssigt på, at der er en havn, hvor der sejler en færge?

Hvad betyder det for fastlandet, at øboerne lægger deres indkøb/henter håndværkere og al mulig anden service derfra? Hvor meget sparer det samfundet, at der ikke er kriminalitet på øerne?

Hvilken værdi har det for samfundet, at så mange får en livskvalitetsmæssig/sundhedsmæssig oplevelse ved at gæste øerne? Og hvad betyder det for de kommuner, hvor øerne tiltrækker nye erhvervsaktive borgere til kommunen? Og sådan mener jeg, man kan blive ved.

Så gad vide om vi bidrager med så meget, at vi alligevel selv betaler for færgedriften? Er jeg for langt ude?

Læserbrev

Jeg har været støttemedlem i Sammenslutningen af Danske Småøer i mange år og læser Ø-posten med stor interesse, så snart den er kommet ind af døren. Grunden til min store interesse for småøerne blev lagt i skolen, hvor jeg havde en lærer, der var født på Mandø, og som i sin ungdom havde sejlet i fortrinsvis de indre danske farvande. Og han syntes, at vi skolebørn skulle lære om alle de danske øer, for at kunne vide alt om vores geografi. Og jeg skal love for, at vi fik det lært, især om småøerne.

Jeg synes, der gøres et godt stykke

fint arbejde i Sammenslutningen af Danske Småøer. Men jeg læste i Ø-posten 115, i referatet fra generalforsamlingen, at der ikke var flertal for at Saltholm skulle med i sammenslutningen. Og dette skuffede mig! Jeg ved naturligvis, at der skal en dispensation til for, at Saltholm kan komme med, men den burde være givet.

Jeg mener, at vedtægterne for optagelse trænger til at blive forenklet og moderniseret. Især nu hvor kommunerne bliver større og færre. Også Hirsholmene og Ertholmene bør kunne komme med, og måske også Æbelø

og Vorsø. Og så er der de større øer som Fanø, Samsø, Læsø og Ærø, som er selvstændige kommuner, de har jo også problemer med en svindende befolkning. Selvfølgelig kan jeg jo nok se, at en stor ø som Bornholm ikke kan blive medlem, men jeg synes, at vedtægterne skulle moderniseres lidt, så bl.a. Saltholm kunne blive medlem. (redigeret/cj)

Med venlig hilsen
Hans Mikkelsen, Støttemedlem,
Skallebæk, Ribe

Bopælspligt er vigtig!

Jeg kan ikke lade være med at dukke op med et lille pip om bopælspligt, som jeg oplever den pebrede sag på en lidt større ø, nemlig på Samsø, hvor vi bor.

På Samsø har vi efter min mening en kommunalbestyrelse, der taler med to tunger, for i mange år så de igennem fingre med ulovlige salg af huse til turister. Siden blev det vedtaget at slette bopælspligten de fleste steder på øen, og siden sidste år er det kun to byer, hvor der er pligt til at bo i husene hele året.

På den anden side vil kommunen også gerne have nye borgere og arbejdspladser, men resultatet af den fatale ophævelse af bopælspligten har betydet, at huspriserne er blevet astronomiske. Så hvorfor rejse til Samsø for at bo, hvis husene er billigere andre steder?

Faktisk er der bolignød på Samsø og ofte betaler en pengestærk turist med meget højere lønninger end på Samsø, som er lavtløns område, meget mere for et hus eller nedlagt gård. Det betyder, at det i visse områder er umuligt for fastboende at købe huse, de er simpelthen for dyre og der er gået spe-

kulation i den med huspriser helt i top. Det betyder knald-sorter byer om vinteren og lukning af servicen i byerne, og så er det skruen uden ende – for de pengestærke vil jo gerne have liv, men til sidst kan de nøjes med at glo på hinanden og deres vedpudsede dyre million-biler i Hektor- eller A7-klassen

– eller hvad nu de dyre automobiler hedder.

Nej, så kæmp for den bopælspligt, det er vi også nogle, der gør på Samsø – men vi er i mindretal, desværre.

*Med venlig hilsen
Jens Øster-Mortensen,
støttemedlem, Brundby Mark, Samsø*

Tomme kulisser i Nordby på Samsø, der er forvandlet til eksklusiv ferieby for turister, i flg. Jens Øster-Mortensen på Samsø

Fire ø-specialiteter med i konkurrence om nye egnsretter

Småøernes fødevarerproducenter gør sig lige nu bemærket med stor kreativitet og en enestående sans for kvalitet. Og det lader til, at omverdenen ligger mærke til det. Senest har fire småø-produkter deltaget i en landsdækkende konkurrence om at blive Årets Nye Egnsspecialitet. De fire ø-specialiteter er:

- Venø Pølse (fra Nørskov & Venø kro)
- Mynteis (fra Is fra Skarø & Konnerup og Co)
- Confit de Gås (Horsekjær på Sejerø & Kristoffers køkken)
- Cider-is (fra Kernegaarden & Restaurant Clara Frijs, Fejø)

Og for at det ikke skal være løgn, så løb småøerne med sejren i konkurrence med bl.a. københavnerrestauranten Kong Hans Kælder, Løgismose Mejeri, Limfjordskompagniet, Grønhøj Kro og Søbogaard. Det blev en cider-is fra restaurant Clara Frijs, Fejø, der nu kan prale med at være Årets Nye Egnssret.

Konkurrencen er startet af Lokaliseringsrådet, og i konkurrencebetingelserne hedder det, at vinderen skal „koble smag og kreativitet i et nyt produkt på baggrund af lokale råvarer på en sådan måde, at produktet fremstår som det mest velsmagende og nyskabende blandt de deltagende produkter“.

mp

Ø-lejrskole på Tunø

D. 19.- 24. september tog vi for 3. gang på ø-lejrskole. Vi tog til Tunø, hvor vi mødtes med Sejerø, Endelave, Agersø, Omø og Lyø/Avernakø

Da vi kom til Tunø, efter en lang rejsedag, gik ældste klasse i gang med at slå deres telte op. Mellemlassen boede oppe på Tunø Skole. Der sov de inde i gymnastiksalen sammen med alle de andre børn, der var på deres egen alder. Yngste klasse boede nede i Tunøs Forsamlingshus.

Da alle have fået indrettet sig, og fået sat tingene på plads, spiste vi aftensmad nede ved teltene hvor ældste klasse boede. Onsdag kom den ene danselærer, Karoline, som kommer fra „Majk Dans“. Om aftenen lærte vi vores første danse, som var: Samba, Jive, Vals, Quickstep, Showdance, Linedance og Cha-Cha. Den næste dag kom hendes lillebror, Alexander og en pige ved navn Heidi, som også var danselærer. De næste dage gik med at danse og nyde Tunø, vi gik også øen rundt, hvor det tog, for de fleste, 2 timer. 8.-9.

klasse lavede en avis, hvor de skrev om alt hvad der foregik, da der ikke var nogle på deres alder på ø-lejrskolen. Denne avis kan du se på Anholt Skoles hjemmeside,

Godt 100 ø-skolebørn samlet på Tunø giver børnene en god oplevelse af fællesskab, og de fylder godt i landskabet på en lille ø, når de er på fælles travetur.

www.anholtskole.dk, hvor den vises som netavis, når den er færdig.

Alligevel deltog vi i danseundervisningen, ind i mellem vores avisproduktion. Det var ret sjovt at lære alle dansene, især når alle dansede det samme på én gang. Sidste aften holdt vi fest og dansegulvet (skolegården) var fyldt med elever i alle aldre, som dansede på livet løs. I det hele taget

var det skønt, at vejret var så godt, at alting kunne foregå udendørs. Det var flot at danse under stjernehimmelen til god musik. Det er sjovt at tænke på, at alle „småø-børn“ kan danse vals, samba og cha-cha. Der var rigtig mange, der havde fået nye venner fra andre øer, og det er fint at tænke på, at vi skal mødes igen på lejrskoler og ø-projekter på nettet. Vi glæder os allerede meget til næste gang. Hvad mon vi skal lave der?

*Venlig hilsen
Elever fra Anholt Skole*

Da „lillebror Askø“ slog „storebror Fejø“!

Det var i begyndelsen af 50'erne. På Askø have man fået ansat en ung mejeribestyrer Milter Bjerg. Mejeribestyreren og hans kone havde været på Ollerup Idrætshøjskole og var derfor meget interesseret i gymnastik og sport i det hele taget. På Askø var det ikke sædvane, at man ligefrem trænede boldspil, men det fik mejeribestyreren hurtigt ændret på. Der gik ikke lang tid, så var der samlet et „karlehold“, som blev trænet i håndbold to aftener om ugen på en mark, som en af øens landmænd havde stillet til rådighed.

Da der var gået ca. et år, så mente Mejeribestyreren, at nu var Askø-spillerne gode nok til at prøve at kæmpe med et udenbys hold. Der kom en aftale i stand med Fejøs håndboldkarle – og Fejøs hold var allerede begyndt at gnide sig i hænderne, for de var dygtige til håndbold på Fejø – og de vidste jo, at Askø aldrig havde gjort sig gældende, hvad boldspil angik.

En af fiskerne på Askø tilbød at sejle spillerne til Fejø i sin fiskekutter, for Fejø-spillerne krævede, at kampen foregik på en „rigtig“ boldbane. Humøret var højt hos spillere og træner, da skibet stævnedes ud fra Askø Havn. I 50'erne var der ikke så meget underholdning, så alene det at komme til en anden ø, var en stor begivenhed.

Nu ville skæbnen – eller hvem der nu greb ind – at Askø-holdet vandt stort over Fejø!

Fejø-holdet var sandelig ikke vant til at tabe – og slet ikke til sådan nogle bønder fra Askø, så de blev så „edderarrige“, at der fløj trusler om tæsk og andet gennem luften, alt imens „Fejbattingerne“ så mere og mere truende ud.

Mejeribestyreren fra Askø kunne se, hvad det trak op til, så han skreg til sine spillere: „Løb! Løb, alt hvad I kan ned til skibet!“ Det lod Askø-karlene ikke sig sige to gange, de drønedes af sted ned mod Dybvig Havn, hvor

fiskekutteren lå. Fejø-holdet løb bagefter, mens de truede og råbte ukvemsord mod Askø-holdet.

Da fiskeren så Askø-holdet komme løbende, kunne det nok være, at han fik startet sin kutter i en vis fart – spillerne fra Askø sprang ombord på skibet og med fuld drøn på motoren drønedes kutteren ud af Dybvig Havn. Håndboldspillerne på Fejø stod på kajen og smed sten og æbler efter kutteren, mens de stadig råbte „grimme ord“ mod Askø-holdet, og to spillere fra Fejø var så rasende, at de sprang i vandet og forsøgte at svømme efter

kutteren, som var i fuld fart på vej hjem mod Askø igen.

Når min far, som var gammel Askøbo, fortalte den historie, kunne han ikke skjule sit sejrssmil, selvom det var mange, mange år siden, at det skete. Faktisk må vi konstatere, at det såmænd også var både første og sidste gang, at det lykkedes „lillebror Askø“ at slå „storebror Fejø“!

Mie Lobedanz, Odense (født og opvokset på Askø)

Forsat fra forsiden

så det er absolut begrænset, hvad man må høste på kommerciel basis.

Turisme fylder en del på Mandø. Og turister kommer selvfølgelig ofte for at opleve Mandø's unikke natur. Både endags-turister og folk der vælger at overnatte på Mandø-centeret, Mandø Kro eller i lejede sommerhuse. Og skoler bruger ofte Mandø til at give eleverne en god natur-oplevelse. Blandt de tilbud der er på Mandø, er en tur til Koresand med traktorbus, hvor der er god mulighed for at opleve sæler.

Naturen på Mandø er, som sagt,

noget særligt. I oktober blev der for første gang i Danmark observeret en fugl af arten „stribet sanger“ på Mandø. Over 100 fugleinteresserede valfartede til Mandø for at få et glimt af fuglen. Så langt fra Christiansø kom der en rejsende. Og ifølge medierne var der en der tog en taxa helt fra Skagen til Mandø for at se den spurvelignende fugl. Man må håbe for kunden, at taxameteret blev slået fra, mens man ventede på lavvande.

Claus Jensen

Fejø Retreat, stilhed og nærvær.
www.kroppenssprog.dk

✱

3Ø-samarbejde i Smålandsfarvandet

I denne tid tænkes der tanker om fremtiden i de nye storkommuner. På det kommunale landkort kommer Fejø og Femø (nu Ravnsborg kommune) til at dele skæbnefællesskab med Askø/Lilleø (nu Maribo kommune) i den fremtidige Lolland kommune. Hvordan kommer fremtiden mon til at se ud for os „lollandske“ småboere? Og er der mon noget vi selv kan gøre for at påvirke den?

Allerede sidste år var der mødeaktivitet mellem repræsentanter fra Askø/Lilleø, Femø og Fejøs henholdsvis ø-kontaktudvalg, beboerforeninger og Fejø bosætningsgruppe for at undersøge om der var basis for et samarbejde. Øerne er jo meget forskellige med hensyn til indbyggerantal, transporttid, serviceniveau, mulighed for at erhverve helårshuse m.m. Samtidig virkede det, med længere til de politiske beslutningstagere i en større kommune og med muligheden for mere indflydelse på egen situation gennem nærdemokratiske tiltag, relevant med et koordineret samarbejde mellem de tre øer.

Der blev udvekslet erfaringer, ønsker, visioner og vi blev lidt klogere på, hvem hinanden var og hvad vi ville – og etableringen af et samarbejde var en uomgængelig konklusion på det første 3Ø møde. Vi var enige om, at arbejde på at få mere indflydelse på færgefarten, herunder at der optimalt set skal være et flertal af øboere i færgebestyrelsen. Eller i det mindste øboere repræsenteret, hvilket ikke er tilfældet i dag i Ravnsborg kommune. Vi ønskede også demokratisk valgte ø-kontaktudvalg på Femø og Fejø. Askø/Lilleø har haft et velfungerende ø-kontaktudvalg lige siden kommunalreformen i 1970 og da vi mødtes skulle der snart vælges et nyt i forbindelse med kommunalvalget. Sidst, men ikke mindst, talte vi om at forbedre infrastrukturen, ikke mindst mellem Femø og Fejø med det for øje, at Femø skulle blive mere attraktiv som „bosætningsmål“ for børnefamilier og Fejø skole samtidig ville blive styrket i denne tid, hvor den storkommunale trend åbenbart er at lukke små skoler.

Det var alt i alt et berigende og konstruktivt møde, som blev fulgt op

af flere initiativer. Hen over sommeren i år har der således været tredobbelte ø-besøg. Fartøjer har bragt folk fra de tre øer på besøg hos hinanden. På de respektive øer har der været et spændende udbud af kulturelle arrangementer og ø-kulturen har udfoldet sig i bred forstand. Ideen var, at vi skulle lære hinanden og hinandens øer bedre at kende. Og det har åbenbart ikke virket afskrækkende for siden har repræsentanter for de tre øer mødtes igen. På et heldagsseminar for nyligt påbegyndte man således formuleringen en fælles vision og strategi for øerne i fremtidens Lolland kommune.

Som bekendt synes „græsset oftest grønnere hos naboen“ ved første øjekast og sådan er det også i denne sammenhæng. Folk fra Askø/Lilleø og Femø synes, det virker som om alt er i sin skønneste orden på Fejø

med bosætning, skole, erhvervsliv osv. For os, som bor på Fejø, er det åbenlyst, at her også er problemer med en stor fraflytning af børnefamilier i de senere år og et faldende elevtal på skolen siden 2004. Ligeledes er serviceniveauet på færgeområdet blevet forringet i takt med, at vi lokalt har skabt bosætning for nu blot at nævne nogle få af Fejøs problemer. Fejø og Askø/Lilleø kan nok misunde Femøboerne den gejst og fælles front, der er lokalt for 3Ø samarbejdet, ligeledes har Femø gennemført et flot havneprojekt, der har givet hele øen et løft. Femøboerne selv bekymrer sig nok mest om det lave og fortsat faldende befolkningstal og den stigende gennemsnitsalder. De føler vel lidt, at de har kniven på struben, hvad angår Femøs overlevelse som helårssamfund. På Askø har de allerede et demokratisk

De tre øers arbejdsgruppe sammenfatter deres overordnede mål til: „At øerne lever og blomstrer med helårsbeboere“

valgt ø-kontaktudvalg, der fungerer godt. Det arbejder vi for at få på Femø og Fejø. Udvalget på Askø er f.eks. beslutningstager i sager, der vedrører 'weekend-attester' på helårshuse. Ifølge askøboerne er det største problem i forhold til ny bosætning, at man kun har ca. 60 helårsboliger og disse helårshuse er der ofte ventelister på. Øens yngste beboere er aldersmæssigt i 30'erne og på Askø ønsker man sig som mange andre steder tilflyttende unge familier. Og hvad med Claus Meyer? Han har bragt Lilleø (og Askø) på medielandkortet, men mon han kan redde frugtavlens, Lilleø og Askø, hvis han får dispensation fra sin bopælspligt?

Alt i alt er der nok at tage fast på, når det gælder den nuværende situation på de tre øer. Men tillige kommer visionerne for fremtiden og dem

skortede det heller ikke på. Overordnet set ønsker alle, at de alle tre øer lever og blomstrer med helårsbeboere. For at denne drøm kan gå i opfyldelse, er der flere veje vi kan gå. Vi skal arbejde på flere niveauer; politisk, kulturelt, udviklingsorienteret, bosætningsmæssigt, så vi får et stop for faldende befolkningstal, med skabelse og bevarelse af arbejdspladser og med naturpleje og -genopretning.

Fra både Femø og Fejø har der på 3Ø-møderne været et ønske om en direkte færgeforsbindelse mellem de to øer. Ligeledes er der et ønske om etableringen af en fast småbådsforbindelse til persontransport mellem alle tre øer. Infrastrukturelle tiltag kan være nøglen til en styrkelse af både bosætning og erhverv på de tre øer. Ligeledes vil bedre direkte transportforbindelser mellem de tre øer kunne være med til at understøtte og udvikle de allerede eksisterende servicefunktioner og kulturelle tilbud. I den forbindelse skal det nævnes, at der for nærværende er nedsat tre arbejdsgrupper med repræsentanter fra de tre øer, der arbejder med henholdsvis færgefart, småbådsforbindelse og fælles kulturelle tiltag.

Sidst med ikke mindst arbejdes der nu hen mod at få formuleret en egentlig udviklingsplan fælles for de tre øer. En sådan udviklingsplan vil helt overordnet kunne tage afsæt i en analyse af den infrastrukturelle situation, demografiske forhold, erhvervsmuligheder, kommunale service tilbud, nærdemokratiske og borgerinddragelsesmæssige muligheder og begrænsninger, samt lokale ønsker og forventninger til fremtidens udviklingstiltag på Askø/Lilleø, Femø og Fejø.

*Henriette Spandet Jensen,
Fejøforeningens repræsentant i
Sammenslutningen af Danske Småøer
Medlem af Fejø bosætningsgruppe*

Frednings sag for Egholm på vej?

Danmarks Naturfredningsforening vil rejse en frednings sag for Egholm vest for Aalborg. Øen med godt 50 beboere, der ligger få minutters sejlads fra Danmarks fjerdestørste by, besøges årligt af 80.000 mennesker. Halvdelen af øen er Natura 2000-område, hvilket betyder at Danmark er forpligtet til at værne om øens naturværdier. Med en fredning håber man at få planerne om at føre en motorvej over Egholm aflivet en gang for alle.

cj

Lukker Venø Børnehus?

Ifølge „Venø-Posten“, så vil Struer kommune lukke Venø Børnehus pr. 1. januar, 2007. Da Venø Skole lukkede for 1½ år siden frygtede man Børnehuset ville blive næste spareobjekt på øen, og det ser nu ud til at blive virkelighed. Til erstatning for Børnehuset, skal der ansættes en dagplejer til børnene under 3 år, mens børn over 3 år må benytte sig af andre af kommunens institutioner på fastlandet. Jan Bendix skriver om situationen i bladet: „Resultatet er endnu et dolkestød fra kommunal side, som gør det vanskeligt, om ikke umuligt, for børnefamilier at tage fast ophold på Venø“.

cj

Tanker om færgedrift i fremtiden

På seminaret fortalte Ove Jensen, overfartsleder på Baagø-færgen og formand for Småøernes Færgeselskab, om de danske færgers samarbejde

Et par dage i august havde undertegnede fået tilbudt at deltage i ESIN's – European Small Islands Network's – Transportation Network Meeting på den nordligste svenske skærgårdsø – Gräsö, ca. 2 timers kørsel nord for Stockholm. Vi var godt 30 deltagere fra 6 forskellige europæiske lande, Irland, Skotland, Frankrig, Finland, Sverige og Danmark - alle lande med småø-organisationer. Fra Danmark deltog Henry Larsen, formand for Sammenslutningen af Danske Småøer, Ove Jensen, formand for Småøernes Færgeselskaber og undertegnede, der sidder i bestyrelsen for Vestsjællands Færgeselskab.

Gräsö er en skærgårdsø – 30 km lang og 5 km bred, 800 indbyggere, egen skole til 3. eller 4. kl., børnepasning, dagligvarebutik, mange sommerhuse, og en sejltid på ca. 10 min, og derfor mange pendlere. Færgen er en ny roll on/roll off færge med klap i begge ender, plads til biler i 4 baner med plads til ca. 15 stk. i hver og med timedrift fra tidlig morgen til sen aften. Færgen er „gul“, hvilket i Sverige signalerer, at det er en gratisfærge. (Er der statsvej på begge sider af vandet er færgen gul og dermed fri for alle.)

Som første oplægsholder havde vi besøg af en direktør fra The Swedish Road Administration, under hvilken færgedrift hører. I Sverige opfatter man blot færgen som vejens forlæn-

gelse, og som direktøren nævnte, var det først med Øresundsbroen, at man var begyndt at opkræve vejafgift – Danmark havde lokket! Ellers klares finansieringen af veje, broer og færger via statskatten. I sandhedens interesse skal dog nævnes, at man også i Sverige har en del private færgeruter, hvor der opkræves en mindre betaling, idet staten yder et tilskud på 80%. I Finland har de ligeledes „gule færger“ som er gratis og private med et statstilskud på 80%. Til sammenligning er den offentlige medfinansieringsprocent for Vestsjællands Færgeselskab ca. 55 %.

Hver ø havde hjemmefra besvaret en række spørgsmål om færger/transport og alle gav et oplæg, samt et godt eksempel til efterfølgelse. I Frankrig har man lagt ca. 5% på billetterne i sommermånederne, de indtjente penge blev brugt til at forbedre forholdene for turisterne, lige fra renholdelse af naturen, etablering af toiletter og overnatningsfaciliteter – i parentes skal bemærkes, at de deltagende franske øer er meget store i forhold til vores med 3 - 4000 indbyggere og er selvstændige kommuner med egen borgmester (vi havde faktisk deltagelse af 2 borgmestere!) – i Frankrig er småt godt – det er det åbenbart ikke mere i Danmark!

Flere lande talte for bilfrie øer, hvilket kræver et udbygget transport-

system, dels til færgen på fastlandet og dels på øen – busrute, telebus og lign. samt gode forhold på færgerne for medbragt gods/bagage. Begrundelserne for at ønske øerne bilfri er mange. Stigende benzin-priser/mangel på benzin, andre og måske billigere færgetyper suppleret med fragtbåde til tungt gods, hurtigere overfart/flere afgange for at tilgodese et voksende antal pendlere – og så kunne det måske blive en del af det at være „en grøn ø“, som flere også nævnte som et fremtidigt scenarie.

Maden var god, naturen anderledes og flot – og så er det altid spændende og givende at møde andre ø-folk – vores forhold – under hvilke vi bor og lever – har mange lighedspunkter.

Ole Odsgård, Omø

Sommerhusudstyknings på sønderjyske øer

Beboerforeningerne på Aarø og Mandø har kæmpet for, at der skulle være plads til nye sommerhusudstyknings på deres øer. I et forslag til landsplansdirektiv for 12 nye sommerhusområder, som er sendt i høring, er der åbnet mulighed for 50 sommerhusudstyknings på Aarø og 17 på Mandø.

cj

Femø indviede nyt havnemiljø

Otte års hårdt arbejde for renovering af Femø havn kulminerede d. 14. oktober. Ved en velbesøgt indvielse blev det nye kulturhus i „Det Gule Magasin“, en flot sejlerbygning og den ny havnefront fejret. Femø havn er i forvejen nok den mest velbesøgte i Smålandsfarvandet, og de nye faciliteter skal være med til at fastholde Femø's gode ry blandt sejler-folket. Men faciliteterne kommer ligeså meget øboerne til gode. Projektet er blevet til ved hårdt frivilligt arbejde af „Femø Ve & Vel“. Efter snoren til „Det Gule Magasin“ højtideligt var klippet, overdrog formanden for „Femø Ve & Vel“, Ole Brinch, nøglen til kulturhuset til formanden for „Femø Beboerforening“, Helga Frederiksen.

cj

Cirka 175 fremmødte fejrede Femøs nyrenoverede havn. På billedet ses „Det Gule Magasin“, som dog mangler den gule farve

Ole Brinch overrækker nøglen til Femø's nye kulturhus til formanden for beboerforeningen, Helga Frederiksen

Aarø vil selv præge fremtiden

Beboerforeningen på Aarø vil nu starte en proces, hvor ambitionen er at alle beboere vil være med til at udvikle en helhedsplan for Aarø. Hvor visioner for Aarøs fremtid skal formuleres. Starten på processen blev udløst da Aarøs børn og unge mellem 5 og 16 år blev udstyret med et engangs-kamera. De blev bedt om at tage billeder af det, de synes er særlig godt ved øen. Den 11. november mødes øboerne for at diskutere visioner og udviklingsstrategier, og der vil børnene og de unge også få lejlighed til at fortælle om baggrunden for de billeder, der er taget.

Arbejdet for at formulere en udviklingsplan støttes af Skov- og Naturstyrelsen og Haderslev Kommune.

cj

Bolig og bosætning på småøerne

Seminar for bosætningsgrupper og beboerforeninger på de små øer

Fredag d. 19. januar kl. 18.00 til søndag d. 21. januar 2007 kl. 14.30

Endelave Gæstgiveri og Kursuscenter

Seminaret er for øboere, der allerede er aktive i bosætningsgrupper og boligforeninger på de små øer og for øboere, som kunne tænke sig at være aktive og danne bosætningsgrupper. Seminaret har som formål at blive inspireret til aktivt bosætningsarbejde igennem oplæg, erfaringsudveksling og gensidig inspiration. Der vil være følgende indhold i seminaret:

Invitation til Ø-kuller? – nogle filosofiske tanker om bosætning, livsformer og småøernes image v/ filosof og øbo Jørgen Rasmussen

Erfaringer fra aktiv bosætning på Fejø – organiseringen og tilflytterne v/ Kirsten Syddal, TilflytterKontakten på Fejø.

Oplæg om bopælspligtens håndhævelse – både med helårshuse og sommerboliger.

Formulering af bosætningsstrategier – organisering af bosætningsgrupper og mulig netværksdannelse imellem bosætningsgrupper på de små øer v/Kirsten Malling Olsen

Tid til udveksling af erfaringer og gode råd.

Repræsentanter fra bestyrelsen i Ø-sammenslutningen vil deltage i af diskussionerne og erfaringsudvekslingerne.

Seminargebyr er 350,00 kr. pr. deltager. Seminaret indbefatter forplejning og overnatning inkl. sengetøj. Transport og ekstra drikkevarer er for deltagernes egen regning. Overnatning i 2-sengsværelser.

Tilmelding: Fristen for tilmelding er fredag d. 15. december til Bodil Nyborg, helst på e-mail: bn@danske-smaaoer.dk eller tlf. 62 51 39 93. Der er mulighed for 18 deltagere. Der er tilmelding efter „først til mølle“ princippet. Hvis der er specielle ønsker med hensyn til mad eller andet, skal det oplyses sammen med tilmeldingen. Efter tilmeldingsfristen udsendes program, girokort og rejsevejledning (Foreløbig fartplan: Færgen fra Snaptun kl. 16.15 (og 18.45) fredag og retur kl. 15.00 søndag).

Kursusleder er Kirsten Malling Olsen, der også er ansat som halvtids-projektmedarbejder i Sammenslutningens europæiske netværksprojekt. I er meget velkomne til at ringe til Kirsten på tlf. 25 47 65 62 for yderligere information om seminaret.

Gratis førstehjælpskurser til øboerne fortsætter...

Som det nok er befolkningen på de danske småøer bekendt, har der siden sensommeren været mulighed for at deltage i et kursus i førstehjælp og hjertestarter ganske gratis. Dette tilbud har flere øer taget til sig, men der er stadig plads til yderligere kurser. Beredskabsforbundet kan for det afsatte beløb gennemføre ca. 100 kurser. Beredskabsforbundet vil gerne opfordre beboerne på øerne til selv at finde en passende dato og sted for afholdelse af kurser i førstehjælp. Derefter skal øerne kontakte Beredskabsforbundet nærmere bestemt Peter Blichmann, tlf.: 35240030, e-mail: pbm@beredskab.dk Beredskabsforbundet vil så kontakte en lokal instruktør i området, som herefter vil henvende sig til det pågældende øsamfund.

Denne ordning løber frem til udgangen af første halvår 2007.

Peter Blichmann, Beredskabsforbundet

Leader-udstilling i Odense

De 12 nuværende lokale aktionsgrupper under LEADER+ programmet, hvoraf Småøerne er en af dem, og det nationale netværkscenter LEADER+ Danmark - inviterer alle med interesse i landdistriktspolitik til at besøge udstillingen „LEADER i Spil - igen!“ i Odense Congress Center den 24. november 2006. På udstillingen vil man kunne danne sig et indtryk af de mange projekter, der har fået LEADER+ støtte, ligesom man kan få indsigt i LEADER-konceptet. Og LEADER-metoden kommer også til at spille en stor rolle i Landdistriktsprogrammet 2007-2013.

cj

Årsmøde i europæisk småø-forening

Idö-idyl i smukt, svensk september-solskin

konference på den skotske ø, Islay, i november. En konference, hvor europæiske og nationale politikere og embedsmænd er målgruppen. Og fra dansk side er vi glade for og stolte af, at både danske politikere og embedsmænd har meldt sig til konferencen.

Claus Jensen

I den svenske skærgård ved Västervik er der ca. 5.000 øer og holme, og blot ca. 200 beboere. Så det kræver ikke den store regnemaskine at regne ud, at det er tyndt befolkede øer, der er tale om. På en af dem, Idö, foregik den årlige generalforsamling i ESIN. Idö var indtil 1986 lodsstation, hvor mange havde deres virke, men i dag har Idö blot én fastboende. En kvinde på 74 år! Øen har ingen regulær færgeforbindelse, men bliver betjent af en telebåd,

der også sørger for post og fragt.

Men øen har også et fint kursus- og feriecenter, som var rammen om generalforsamlingen. På generalforsamlingen blev ø-organisationer fra Grækenland og Italien budt velkomne som nye medlemmer, og Estland blev inviteret til at søge medlemskab.

Men ellers var den store opgave at få snakket den sidste fase af vores fælles Interreg-projekt igennem. Projektet slutter med en stor

KALENDER 2006 - 2007

9.-11. november:	Idé, projekt, succes – et kursus for projektmagere på småøerne, Hjarnø Kursuscenter.
21.-22. november:	Europæisk Småø-konference på Islay, Skotland
19.-21. januar:	Bolig- og Bosætningsseminar på Endelave Gæstgiveri
1. marts:	Ansøgningsfrist til Skov- og Naturstyrelsens §4 midler (ø-støtte)

Hvis man ønsker arrangementer bragt i kalenderen, der kan have interesse for andre øboere eller for støttemedlemmer, så skriv til sekretariatet@danke-smaaer.dk

Ny flot postbåd til Birkholm

Birkholm, syd for Fyn, får nu en flot ny postbåd, der skal sættes ind på ruten til Marstal. Men den skal også kunne fungere som telebåd og hyres til andre opgaver. F.eks. vil besøgende til Birkholm måske have fordel af at sejle fra Tåsinge til Birkholm, som er en kortere tur, ligesom man ikke først skal tage en færge til Marstal for at kunne rejse videre til Birkholm. Men

det vil naturligvis koste ekstra at hyre båden til den slags opgaver. Postbåden er bygget på Faaborg Værft, som et trimaranskrog med et stort åbent passagercockpit agter og passagerkabine for 12 passagerer samt styrepult monteret foran passagercockpittet. Men redningsudstyret er kun beregnet til 9 passagerer, så det vil være det maksimale passagertal. Med

den nye båd bliver sejltiden fra Marstal i øvrigt stærkt reduceret. I dag tager turen 1 time, den nye båd kan klare den på 20 minutter. Men af hensyn til brændstoføkonomi og bekvemmelighed er ruten planlagt til 30 minutter. Tillykke til Birkholm med den nye båd!

cj

Ø-POSTEN

Nyheder fra S sammenslutningen af Danske Småøer. ISSN-0105-4325.
Ø-Postens spalter er åbne for alle; artiklerne er ikke nødvendigvis udtryk for S sammenslutningen af Danske Småøers holdninger.
Indsendte artikler bedes ikke overstige 1500 anslag.
Redaktion: S sammenslutningens bestyrelse

Henry Larsen, Sejerø, ansv.h. 59 59 01 67
Dorthe Winther, Omø 58 19 91 80
Mimi Jespersen, Drejø 62 21 93 87
Jørgen Overgaard, Hjarnø 75 68 34 73
Holger Lundgaard, Fur 97 59 32 19
Birgitte Svendsen, Hjortø 62 21 16 61
Jacob H. Lund, Agersø 58 19 80 49
Ove Axelsen, Egholm 98 17 49 69
Redaktør: Claus Jensen
Layout: Erik Steenstrup Dyhr
Foto: Dorthe Winther, Poul Henrik Harritz,
Claus Jensen, Niels Svensson, Jens Øster-
Mortensen, Henry Larsen, John Larsen

Ø-Posten udgives med tilskud fra Skov-og Naturstyrelsen og EU's Strukturfonde.
Annoncer: 4,00 kr. pr. sp.mm.
Tryk: Lito Tryk Svendborg
Oplag: 3100
Redaktionen afsluttet 27. oktober, 2006
Abonnement: 100 kr. pr. kalenderår.
Ø-Posten:
Sammenslutningen af Danske Småøer
Strynø Brovej 12, 5900 Rudkøbing
Tlf. 6251 3993 Fax. 6251 3996
E-mail: sekretariatet@danske-smaaoer.dk
Internet: www.danske-smaaoer.dk

Sammenslutningen

af Danske Småøer